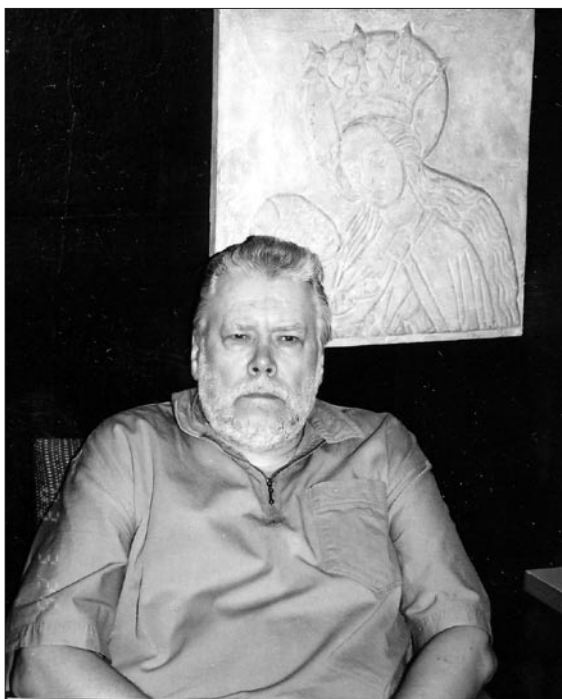

IN MEMORIAM

LATVIJAS VĒSTURES INSTITŪTA
KORESPONDĒTĀJBIEDRS
ARHITEKTS – RESTAURATORS
DR. H. C. GUNĀRS ALFRĒDS JANSONS
(04.04.1928.–27.08.2013.)

Arhitekts – restaurators Dr. h. c. Gunārs Alfrēds Jansons dzimis 1928. gada 4. aprīlī Rīgā. 1954. gadā viņš beidzis Latvijas Valsts universitātes Inženierceltniecības fakultātes Arhitektūras nodaļu. Pēc nostrādātajiem četriem obligātajiem gadiem Lauku celtniecības projektēšanas institūtā G. Jansonam līdz pat aiziešanai pensijā 90. gadu sākumā bijusi tikai viena darbavieta – 1958. gadā viņš sāka strādāt Zinātniskās restaurēšanas darbnīcā Rīgā, kas laika gaitā vairākkārt mainīja nosaukumu, līdz 80. gadu beigās kļuva par Restaurācijas institūtu. Tur viņš strādāja par vadošo arhitektu.

Izstrādājot Latvijas arhitektūras pieminekļu konservācijas un restaurācijas projektus, G. Jansons varēja apvienot darbu ar savu interesi par Latvijas vēsturi un arhitektūras pieminekļiem. Viņš veica izpēti un restaurāciju vairākām Rīgas senajām ēkām, to skaitā reformācijas laikā izpostītā Franciskāņu klostera Katrīnas baznīcai, pievērsās Kurzemes mazpilsētu 18.–19. gs. koka dzīvojamo ēku izpētei un vairāku Kuldīgas namu restaurācijai, projektēja Ainažu jūrskolas memoriālā muzeja un Jukuma Vācieša memoriālās mājas Jaunlutriņos atjaunošanu, kā arī strādāja pie citu senu ēku piemērošanas mūsdienu vajadzībām. G. Jansona plašās zināšanas par viduslaiku arhitektūru deva labus rezultātus, sadarbojoties ar arheologiem. Daudzi gadi veltīti Ikšķiles viduslaiku baznīcas un pilsdrupu arhitektūras izpētei un konservācijas projekta izstrādāšanai (1960–1973), bet kopš 1968. gada veikta Turaidas pils arhitektūrvēsturiskā izpēte un rekonstruktīvā restaurācija, kas notika paralēli arheoloģiskajiem izrakumiem līdz pat 90. gadiem. Tāpat G. Jansons pētīja Rīgas Melngalvju nama arhitektūru un uzmēroja izrakumos atraktos pagrabus, kā arī bija konsultants celtnes atjaunošanas laikā (1996–1999). Vairākiem Latvijas arheologiem viņš sniedzis konsultācijas izrakumos atsegto arhitektūras liecību izprašanai, kā arī piedalījies Vecrīgas arheoloģisko ekspedīciju laikā pētīto viduslaiku pieminekļu uzmērošanā un zīmējis vairāku senu celtnu grafiskas rekonstrukcijas.

G. Jansons sarakstījis daudzas arhitektūras pieminekļiem veltītas publikācijas. Viņš ir autors četrām monogrāfijām. Izdevniecība “Zinātne” laidusi klajā G. Jansona pētījumus “Kurzemes pilsētu senās koka ēkas. 17. gs. – 19. gs. vidus” (1982) un “Arhitektūras pieminekļi Gaujas nacionālajā parkā” (1987), bet divas jaunākās grāmatas – “Ikšķiles viduslaiku baznīca un pils: pētījums arhitektūras vēsturē” (2004) un “Turaidas pils arhitektūra. 13.–17. gadsimts” (2007) iznākušas Latvijas vēstures institūta apgādā. G. Jansons ir autors vairākiem zinātniskiem rakstiem par Rīgas senajām celtnēm, kā arī par Turaidas un Bauskas pilīm, kas iespiesti Latvijas vēstures institūta apgāda izdotajos rakstu krājumos sērijā “Senā Rīga” un “Latvijas viduslaiku pils”. 2005. un 2007. gadā G. Jansons lasījis referātus Latvijas vēstures institūta organizētajās starptautiskajās konferencēs Rīgā un Turaidā, kā arī publicējis rakstus konferenču krājumos. Ar referātiem viņš piedalījies vairākās Vācijā notikušās konferencēs. Būdam Latvijas Kultūras fonda Jūrnīcības vēstures kopas biedrs, G. Jansons publicējis vairākus pētījumus par jūras karakuģu vēsturi, arī “Latvijas Vēstures Institūta Žurnālā”.

1989. gadā G. Jansonam piešķirts Latvijas PSR Augstākās padomes goda raksts par panākumiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un restaurācijā. No 1999. gada G. Jansons bija Valsts kultūrkapitāla fonda mūža

stipendiāts, 2001. gadā viņam piešķirts Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora grāds, bet 2004. gadā viņš ievēlēts par korespondētājbiedru Latvijas vēstures institūtā. Par 2004. un 2007. gadā izdotajām grāmatām G. Jansons saņēmis Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras mantojuma Gada balvu.

Viduslaiku arheologi Latvijas vēstures institūtā G. Jansonu paturēs piemiņā kā izpalīdzīgu un smalkjūtīgu kolēģi, kas devis milzīgu ieguldījumu Latvijas viduslaiku arhitektūras liecību izpētē un izpratnē, kā arī labprāt dalījies ar savām plašajām zināšanām par arhitektūras mantojumu.

G. Jansons aizgāja mūžībā 2013. gada 27. augustā un apglabāts Rīgas I Meža kapos. Lai viegla smiltis!

Ieva Ose